

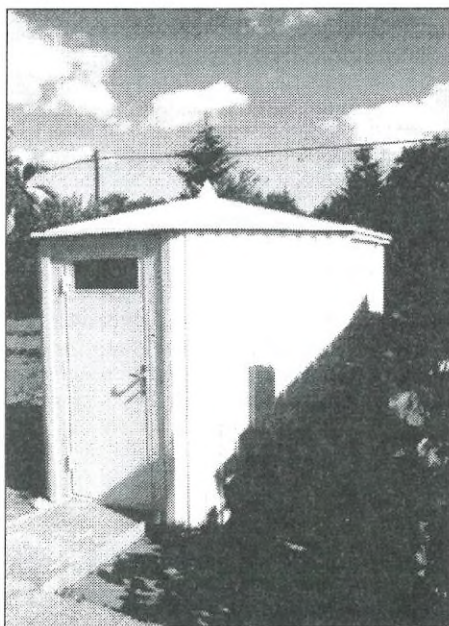

Távcsőkészítés

Új magáncsillagvizsgáló Gencsapátiban

Örömmel adunk hírt arról, hogy elkészült csillagvizsgálónk, a Szendrői Magáncsillagvizsgáló. A „családi” létesítményt édesapámmal közösen terveztük és valósítottuk meg, természetesen megfelelő iparosok segítségét is igénybe véve.

Az egész elképzelés valamikor 1998 első napjaiban érlelődött meg bennünk. Az „ihletet” a nagy esemény, a várva várt — hazánkat is a figyelem központjába állító — teljes napfogyatkozás adta. Márciusra a tervekkel tulajdonképpen meg is voltunk. A műszer egy 355/1500-as Newton-reflektor, mechanika gyanánt egy masszív, német szerelésű állványt céloztunk meg, gördülő csapágyas kivitelben, melyet első ütemben finommozgatással kívántunk ellátni. Olyan megoldásban gondolkodtunk, hogy a későbbiekben továbbfejleszhető legyen, ami elsődlegesen a rektatengely óragépes mozgatását irányozta elő.

A főműszer számára egy nyolcszögletű, könnyen kivitelezhető épületet (a továbbiakban: „kupola”) terveztünk. A leckét a kupola méretei adták fel, hiszen a kényelmes használat feltételei és a pénztárca lehetőségei fordítottan arányosak. Az optimális kupolaméret meghatározása már önmagában fél siker lehet.

Ehhez ceruzát, papírt, körzőt és egyéb rajzeszközöket ragadtunk, hogy méretarányosan kiszkeresszük a reflektor és a kupola egymáshoz való viszonyát. Bármilyen furcsán hangzik, de talán ez volt az egész beruházás során a leghasznosabb tevékenységünk. Ezzel ugyanis a költségeket optimalizálva olyan méreteket sikerült kialakítani, amelyek a létesítmény használati értékét nem csökkentik.

A fő paraméter, a kupola átmérője 3,0 méterre adódott, ami belméretet jelent. Ekkora átmérő mellett feleslegesnek tartottuk a forgatható tetejű, klasszikus megoldást. Ehelyett a letolható tetejű, az egész égbolt egybefüggő látványát biztosító kialakítás mellett döntöttünk.

Visszakanyarodva a megvalósítás kezdetéhez, az elmúlt év márciusához, meg kell említeni, hogy munkánkat úgy ütemeztük, hogy először a távcső készüljön el, s csak ezt követően látunk neki a kupola építéséhez. Az építményt a teljes napfogyatkozásig be kívántuk fejezni.

A mechanika és az állvány elkészítésében főszerepet vállalt egy nagyon jó nevű lakatosmester, aki szinte magáénak érezte a feladatot, a jó minőségű kivitelezést. Ezt ezúton is meg kell köszönnünk neki, hiszen hozzáállása bizonyítja, hogy nem csak lélektelenül és részfeladatnak tekintve lehet valamit elkészíteni.

A főtükör 5 cm vastag pyrex üveg, $f/4,2$ fényerővel, ami mély-eges ambícióinkat félmjelzi.

Ez év márciusában megkezdtük a kupola építését. Az épület acélváz szerkezetű, tartószerkezete 50x40 mm-es zártszelvényből készült. Alapozását a függőleges acélpillérek kehelyalapjai jelentik. A tető az előzőekhez hasonló önálló acélváz,

enyhe lejtésű „ernyőprofil”. A tető U profil síneken — gördülőcsapágyakon — könnyen letolható, illetve mozgatható.

Az épület oldalhatároló szerkezete fehér trapéz LINDAB lemez, amely rendszer-csavarokkal van a vázszerkezethez rögzítve. A tető borítása fehér, sík LINDAB lemez, az előbbiekhöz hasonló rögzítéssel.

A könnyűszerkezetes épület minden szempontból beváltotta a hozzá fűzött reményeket. Ugyanakkor a borítás — bár nem olcsó megoldás — esztétikailag is kellemes megjelenést biztosít. Nem is beszélve arról, hogy karbantartást hosszú évtizedeken keresztül sem igényel a burkolat.

A távcső első próbája megtörtént, melyről a későbbiek során szeretnénk beszámolni. Egyelőre csak annyit, hogy az első próba nagyon szép eredményt hozott, a jövőre nézve nagyon biztató premierben volt részünk.

Szendrői Gábor
9721 Gencsapáti, Béke u. 14.